

**Chambre
homéopathie /2012/AVIS-K4**

**Kamer
homeopathie/2012/ADVIES-K4**

20/11/2012

**Avis de la Chambre d'homéopathie
relatif à la formation permanente des
homéopathes**

**Advies van de Kamer voor
homeopathie betreffende de
permanente vorming van
homeopaten.**

**Direction générale Soins de Santé primaires &
Gestion de Crise**
Professions des soins de Santé
Chambre d'Homéopathie
Place Victor Horta 40, bte 10 – 1060 Bruxelles

**Directoraat-generaal Basisgezondheidszorg &
Crisisbeheer**
Gezondheidszorgberoepen
Kamer voor Homeopathie
Victor Hortaplein 40, bus 10 - 1060 Brussel

www.health.fgov.be

www.health.fgov.be

CHAMBRE D'HOMÉOPATHIE		KAMER VOOR HOMEOPATHIE	
Avis de la Chambre d'homéopathie relatif à la formation permanente des homéopathes		Advies van de Kamer voor homeopathie betreffende de permanente vorming van homeopaten.	
CHAMBRE D'HOMÉOPATHIE/2012/AVIS-K4	20/11/2012	KAMER HOMEOPATHIE/2012/Advies-K4	

Origine

Considérant l'article 3 § 3 de la loi du 29 avril 1999, relative aux pratiques non-conventionnelles dans les domaines de l'art médical, de l'art pharmaceutique, de la kinésithérapie, de l'art infirmier et des professions paramédicales, la chambre d'homéopathie doit donner à la commission paritaire un avis sur les conditions dans lesquelles les praticiens d'une pratique non-conventionnelle enregistrée peuvent être enregistrés de manière individuelle. Ces conditions peuvent notamment concerner la formation permanente des homéopathes ;

Considérant l'avis relatif à la formation (K3) rendu par la Chambre d'homéopathie pour avis à la Commission Paritaire en date du 18 septembre 2012 ;

Considérant que le SPF Santé publique a pour objectif de veiller à la sécurité des patients;

Considérant que la formation permanente a pour objectif de maintenir les compétences des professionnels à jour et ce en vue de garantir au patient un traitement de qualité en toute sécurité ;

Considérant que selon l'arrêté ministériel du 1er mars 2010 fixant les critères d'agrément des médecins généralistes, ceux-ci doivent répondre aux critères suivants afin de maintenir leur agrément ; à savoir:

- tenir à jour de manière adéquate les dossiers médicaux de ses patients,
- participer à la garde organisée par les cercles de médecins généralistes,
- au minimum une fois sur une période de cinq ans consécutive totaliser 500 contacts patients sur un an ;

Aanleiding

Overwegende artikel 3§3 van de wet van 29 april 1999 betreffende de niet-conventionele praktijken inzake de geneeskunde, de artsnijbereidkunde, de kinesitherapie, de verpleegkunde en de paramedische beroepen, moet de kamer voor homeopathie een advies meedelen aan de paritaire commissie over de voorwaarden waaronder de beoefenaars van een geregistreerde niet-conventionele praktijk individueel geregistreerd kunnen worden. Deze voorwaarden kunnen onder meer handelen over de permanente vorming van homeopaten.

Overwegende het advies over de opleiding (K3) uitgebracht door de Kamer Homeopathie aan de Paritaire Commissie op datum van 18 september 2012.

Overwegende dat de FOD Volksgezondheid moet toezien op de patiëntveiligheid;

Overwegende dat de permanente vorming tot doel heeft de bekwaamheden van de beroepsbeoefenaars up to date te houden om de patiënt een kwaliteitsvolle en veilige behandeling te waarborgen;

Overwegende dat volgens het ministerieel besluit van 1 maart 2010 tot vaststelling van de criteria voor de erkenning van huisartsen, deze moeten beantwoorden aan de volgende criteria om hun erkenning te behouden :

- op gepaste wijze de medische dossiers van de patiënten bijhouden,
- deelnemen aan de de wacht van huisartsen georganiseerd door de huisartsenkringen;
- minstens één keer in de loop van vijf opeenvolgende jaren 500 patiëntencontacten per jaar totaliseren;

CHAMBRE D'HOMEOPATHIE		KAMER VOOR HOMEOPATHIE	
Avis de la Chambre d'homéopathie relatif à la formation permanente des homéopathes		Advies van de Kamer voor homeopathie betreffende de permanente vorming van homeopaten.	
CHAMBRE D'HOMEOPATHIE/2012/AVIS-K4	20/11/2012	KAMER HOMEOPATHIE/2012/Advies-K4	

Considérant que toujours selon l'article 10. point 8. de l'arrêté ministériel du 1er mars 2010 fixant les critères d'agrément des médecins généralistes ; le médecin généraliste agréé entretient et développe régulièrement ses connaissances, sa compétence et sa performance médicale de manière à pouvoir dispenser des soins de santé en médecine générale conformément aux données actuelles de la science.

Considérant que, selon l'article 4, § 2 de l'arrêté ministériel du 30 avril 1999 fixant les critères généraux d'agrément des médecins spécialistes, des maîtres de stage et des services de stage, le médecin spécialiste agréé conserve sa compétence et la développe par des activités pratiques et scientifiques.

Considérant que selon l'annexe de l'arrêté ministériel du 29 mars 2002 fixant les critères d'agrément des praticiens de l'art dentaire, porteurs du titre professionnel particulier de dentiste généraliste ; les praticiens de l'art dentaire, titulaires du titre professionnel particulier de dentiste généraliste, doivent, pour garder leur agrément, prouver qu'ils ont suivi une formation continue. Cette formation continue comprend au minimum 60 heures, réparties sur six ans, avec un minimum de 20 heures par période de deux ans. Chaque cycle commence le 1er juillet de l'année civile suivant la décision de maintien du titre professionnel particulier de dentiste généraliste ;

Considérant que selon l'art.9 de l'arrêté ministériel du 1er février 1991 relatif à l'exercice de la profession de la sage-femme ; le ou la titulaire du titre professionnel de sage-femme a l'obligation de

Overwegende dat, nog steeds volgens artikel 10 punt 8 van het ministerieel besluit van 1 maart 2010 tot vaststelling van de criteria voor de erkenning van huisartsen, de erkende huisarts zijn kennis, zijn vakbekwaamheid en zijn medische prestaties regelmatig onderhoudt en ontwikkelt zodat de verstrekking van de gezondheidszorg in de huisartsgeneeskunde overeenstemt met de actuele gegevens van de wetenschap.

Overwegende dat, volgens artikel 4, § 2 van het ministerieel besluit van 30 april 1999 tot vaststelling van de algemene criteria voor de erkenning van geneesheren-specialisten, stagemeesters en stagediensten, de erkende geneesheer-specialist zijn bekwaamheid behoudt en ontwikkelt door praktische en wetenschappelijke activiteiten.

Overwegende dat volgens de bijlage bij het ministerieel besluit van 29 maart 2002 tot vaststelling van de criteria voor de erkenning van beoefenaars van de tandheelkunde, houders van de bijzondere beroepstitel van algemeen tandarts; de beoefenaars van de tandheelkunde, houders van de bijzondere beroepstitel van algemeen tandarts, moeten aantonen dat ze een voortgezette opleiding hebben gevolgd om hun erkenning te behouden. Deze voortgezette opleiding omvat minimum 60 uren, gespreid over zes jaar, met een minimum van 20 uren per periode van twee jaar. Elke cyclus begint op 1 juli van het kalenderjaar volgend op de beslissing tot het behoud van de bijzondere beroepstitel van algemeen tandarts;

Overwegende dat volgens artikel 9 van het ministerieel besluit van 1 februari 1991 betreffende de uitoefening van het beroep van vroedvrouw; de titularis van de beroepstitel

CHAMBRE D'HOMÉOPATHIE		KAMER VOOR HOMEOPATHIE	
Avis de la Chambre d'homéopathie relatif à la formation permanente des homéopathes		Advies van de Kamer voor homeopathie betreffende de permanente vorming van homeopaten.	
CHAMBRE D'HOMÉOPATHIE/2012/AVIS-K4	20/11/2012	KAMER HOMEOPATHIE/2012/Advies-K4	

se tenir au courant de l'évolution dans les domaines de l'exercice professionnel, par le biais d'une formation permanente de 75 heures sur cinq ans. Le contenu de cette formation permanente doit être approuvé par le Conseil fédéral des Sages-Femmes ;

Considérant que selon le rapport du KCE (page 14, chapitre 11 de la synthèse), son étude à montré que bon nombre de médecins homéopathes continuent à suivre des formations ou des recyclages dans le domaine de l'homéopathie, mais pas dans celui de la médecine conventionnelle, avec le risque que leurs connaissances ne soient plus à jour après un certain temps ;

Considérant que l'UNIO Homeopathica Belgica invite ses membres à continuer à suivre des formations dans le domaine de la médecine conventionnelle, afin que leurs connaissances médicales restent d'actualité, en d'autres termes elle les invite à être reconnu/accrédité (cfr. référence ci-dessous n° 2) ;

Considérant qu'il a été créé, en 2001, la Faculté belge de médecine homéopathique, groupement de six écoles d'homéopathie, chargée de contrôler la qualité de l'enseignement de l'homéopathie uniquement délivrée à des médecins, dentistes, pharmaciens et vétérinaires et qui délivre un diplôme national d'homéopathie et que le Centrum voor Klassieke Homeopathie offre une formation ouverte aux médecins, dentistes et sages-femmes ;

Considérant que la Faculté de médecine homéopathique organisait jusqu'à présent le contrôle interne des écoles correspondant aux critères imposée au niveau international, par des

van vroedvrouw verplicht is zich op de hoogte te houden van de evolutie in de vakgebieden van de beroepsuitoefening, door het volgen van een permanente vorming van 75 uren op vijf jaar. De inhoud van deze permanente vorming moet zijn goedgekeurd door de Federale Raad voor Vroedvrouwen;

Overwegende dat volgens het KCE-rapport (pagina 14, hoofdstuk 11 van de synthese), het KCE onderzoek heeft aangetoond dat een groot aantal geneesheren-homeopaten opleidingen of bijscholingen blijft volgen over de homeopathie, maar niet in het domein van de conventionele geneeskunde, met het risico dat hun kennis na verloop van tijd niet meer up to date is;

Overwegende dat de Unio Homeopathica Belgica (UHB) zijn leden vraagt om zich te blijven bijscholen in het domein van de conventionele geneeskunde, zodanig dat hun medische kennis up to date blijft, met andere woorden dat haar leden erkend/geaccrediteerd zijn (cf. referentie hieronder, nr 2);

Overwegende dat er in 2001 een Belgische Faculteit voor Homeopathische Geneeskunde werd opgericht, die zes homeopathiescholen groepeerd, die instaat voor het toezicht op de kwaliteit van het homeopathieonderwijs uitsluitend verstrekt aan geneesheren, tandartsen, apothekers en dierenartsen, en die een nationaal diploma in de homeopathie aflevert, en dat het Centrum voor Klassieke Homeopathie een opleiding verzorgt die open staat voor artsen, tandenartsen en vroedvrouwen ;

Overwegende dat de Faculteit van de Homeopathische Geneeskunde tot op heden de interne controle van de scholen, die voldoen

CHAMBRE D'HOMEOPATHIE	KAMER VOOR HOMEOPATHIE	
Avis de la Chambre d'homéopathie relatif à la formation permanente des homéopathes	Advies van de Kamer voor homeopathie betreffende de permanente vorming van homeopaten.	
CHAMBRE D'HOMEOPATHIE/2012/AVIS-K4	20/11/2012	KAMER HOMEOPATHIE/2012/Advies-K4

échanges d'enseignants entre écoles, tant pour donner les cours que pour faire subir et rédiger des examens, et que le contrôle de qualité du Centrum voor Klassieke Homeopathie se fait via des audits externes en vue d'obtenir un label Qfor sur base d'une gestion interne et continue de la qualité¹

Considérant que le Comité européen d'Homéopathie a décidé le 18 novembre 2012 de mettre en œuvre un processus de contrôle externe via le C.E.N. (Centre européen de Normalisation), auquel toutes les écoles de la Faculté belge de Médecine Homéopathique seront soumises.

Considérant que selon la Faculté belge de médecine homéopathique, en plus de la formation continue nécessaire à l'acquisition et au maintien des connaissances les plus récentes en médecine, les détenteurs d'un certificat d'homéopathie s'engagent au maintien du développement de leurs compétence en homéopathie par :

1. la lecture régulière d'ouvrage et de revues traitant de la méthode homéopathique;
2. la participation régulière à des conférences, congrès nationaux ou internationaux pour autant que ces activités soient reconnues par l'ensemble

aan de internationaal opgelegde criteria, organiseerde door uitwisseling van leerkrachten tussen scholen en dit zowel voor het les geven als voor het afnemen en opstellen van examens, en dat de kwaliteitscontrole van het Centrum voor Klassieke Homeopathie gebeurt via externe audits met het behalen van een Qfor-label op basis van een continue interne kwaliteitszorg² ;

Overwegende dat het Europees Comité van Homeopathie op 18 november 2012 beslist heeft om een proces van externe controle op te starten via het C.E.N. (Centre Européen de Normalisation) waaraan alle scholen van de Belgische Faculteit van Homeopathische Geneeskunde onderworpen zullen worden.

Overwegende dat volgens de Belgische Faculteit voor Homeopathische geneeskunde, naast de voortgezette opleiding die nodig is voor het verwerven en behouden van de meest recente kennis in de geneeskunde, de houders van een homeopathiecertificaat zich ertoe verbinden hun bekwaamheid in de homeopathie verder te ontwikkelen door :

1. de regelmatige lectuur van werken en tijdschriften over de homeopathische methode ;
2. de regelmatige deelname aan conferenties, nationale of internationale congressen voor

¹ La qualité de la formation au sein du Centrum voor Klassieke Homeopathie fut soumis à un controle externe par l'Autorité flamande dans le cadre des chèques de formation avec attestations les 16 juin 2005 et 25 avril 2008, par Maninfo qui a émis un certificat QFor le 25 avril 2008 et par le PC 330 pour les institutions et services de soins dans le cadre du congé éducatif payé qui marqua son accord les 11 octobre 2010 et 12 septembre 2011;

La gestion interne et continue de la qualité prend la forme d'une évaluation permanente des étudiants via des objectifs d'apprentissage définis préalablement; par une gestion méticuleuse des compétences et par un controle interne de la qualité des cours avec une attention particulière pour la formation permanente des chargés de cours, et enfin à l'aide de l'enquête générale annuelle des étudiants et des enseignants avec rectification éventuelle selon les principes du cercle PDCA.

² De kwaliteit van de opleiding aan het Centrum voor Klassieke Homeopathie werd extern gecontroleerd door de Vlaamse Overheid in het kader van de opleidingscheques met attest van 16 juni 2005 en van 25 april 2008, door Maninfo die een QFor certificaat uitreikte op 25 april 2008 en door het PC 330 voor de gezondheidsinrichtingen en - diensten in het kader van betaald educatief verlof die haar goedkeuring gaf op 11 oktober 2010 en 12 september 2011;

Aan een continue interne kwaliteitszorg wordt vorm gegeven door permanente evaluatie van de studenten aan de hand van vooraf opgestelde eindtermen; door zorgvuldig competentiebeheer en interne toetsing van de kwaliteit van de lessen met aandacht voor voortgezette vorming van de docenten, en tenslotte aan de hand van een jaarlijkse algemene bevraging van de studenten en docenten met bijsturing waar nodig volgens de principes van de PDCA kirkel.

CHAMBRE D'HOMEOPATHIE		KAMER VOOR HOMEOPATHIE	
Avis de la Chambre d'homéopathie relatif à la formation permanente des homéopathes		Advies van de Kamer voor homeopathie betreffende de permanente vorming van homeopaten.	
CHAMBRE D'HOMEOPATHIE/2012/AVIS-K4	20/11/2012	KAMER HOMEOPATHIE/2012/Advies-K4	

de la profession ;

3. une activité régulière de maître de stage, de professeur ou de chargé de cours en homéopathie dans une des écoles faisant partie de la Faculté belge de médecine homéopathique est considérée comme une formation continue ;

Considérant que la Faculté belge de médecine homéopathique estime aujourd'hui qu'une déclaration annuelle sur l'honneur de participation à une formation continue en homéopathie d'une journée est un minimum nécessaire pour conserver son titre d'homéopathe ;

Considérant que, dans le cadre de la Faculté belge de médecine homéopathique, l'organisation de cycles complémentaires de perfectionnement en homéopathie est laissée à la discrétion des différentes écoles. Pour la Faculté de médecine homéopathique le programme figure en annexe 1, et pour le Centrum Klassieke Homeopatie, en annexe 2

Considérant que les communautés sont compétentes en matière d'enseignement ;

Considérant qu'il y a un consensus scientifique selon lequel rien ne prouve de manière convaincante que l'effet de l'homéopathie soit supérieur à un placebo (cfr. références ci-dessous n° 2, 3, 4, 7, 9, 12, 13, 14, 16) ;

Considérant que le Centre Fédéral d'Expertise des Soins de Santé indique que les médicaments homéopathiques peuvent être assimilés à des médicaments placebos (cfr. référence ci-dessous n° 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) ;

zover deze activiteiten worden erkend door het hele beroep ;

3. een regelmatige activiteit als stagemester, professor of leraar in de homeopathie in één van de scholen die deel uitmaken van de Belgische Faculteit voor Homeopathische geneeskunde, wordt beschouwd als een voortgezette opleiding ;

Overwegende dat de Belgische Faculteit voor Homeopathische Geneeskunde vandaag van oordeel is dat een jaarlijkse erewoordverklaring over de deelname aan een voortgezette opleiding in de homeopathie van één dag een vereist minimum is om zijn titel van homeopaat te behouden ;

Overwegende dat, in het kader van de Belgische Faculteit voor Homeopathische Geneeskunde, de organisatie van bijkomende vervolmakingscycli in de homeopathie aan de discretie van de verschillende scholen wordt overgelaten. Voor de Faculteit van Homeopathische Geneeskunde vindt men het programma in bijlage 1 en voor het Centrum Klassieke Homeopathie in bijlage 2 ;

Overwegende dat de gemeenschappen bevoegd zijn voor onderwijs;

Overwegende dat er een de wetenschappelijke consensus over bestaat dat er geen overtuigend bewijs is dat de werking van homeopathie superieur is aan een placebo (cf. referenties hieronder, nr 2, 3, 4, 7, 9, 12, 13, 14, 16);

Overwegende dat het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg erop wijst dat homeopathische geneesmiddelen met placebogeneesmiddelen kunnen worden gelijkgesteld (cfr. referentie hieronder, n° 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9);

CHAMBRE D'HOMÉOPATHIE		KAMER VOOR HOMEOPATHIE	
Avis de la Chambre d'homéopathie relatif à la formation permanente des homéopathes		Advies van de Kamer voor homeopathie betreffende de permanente vorming van homeopaten.	
CHAMBRE D'HOMÉOPATHIE/2012/AVIS-K4	20/11/2012	KAMER HOMEOPATHIE/2012/Advies-K4	

Considérant que l'effet placebo peut jouer un rôle dans les soins apportés aux patients (cfr. référence ci-dessous n° 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9);

Considérant que rien ne prouve de manière convaincante l'effet de l'homéopathie contre toute maladie ou tout symptôme (cfr. références ci-dessous n° 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 16);

Considérant que bon nombre d'autorités nationales et internationales, ainsi que des experts de l'OMS (Organisation mondiale de la Santé), déconseillent de traiter toute maladie grave uniquement par l'homéopathie, tant de manière préventive que curative (cfr. références ci-dessous n° 3, 6, 10, 11, 12, 15, 16);

Considérant que l'Organisation Mondiale de la Santé aspire clairement à une régularisation de la médecine homéopathique au sein de la santé publique (cfr. référence ci-dessous n° 11).

Considérant que la conclusion du rapport parlementaire britannique précise que l'homéopathie ne peut être appliquée que pour les maladies bénignes qui disparaissent d'elles-mêmes (cfr. référence ci-dessous n° 12);

Considérant que l'Ordre des Médecins condamne l'utilisation non justifiée de traitements non avérés tels que l'homéopathie (cfr. référence ci-dessous n° 15);

Considérant que l'intérêt de la santé publique veut que chaque homéopathe doive disposer de connaissances médicales suffisantes au niveau du diagnostic et du pronostic, afin de pouvoir distinguer quelles affections médicales ne peuvent pas être traitées ou ne peuvent être traitées qu'au moyen d'un médicament homéopathique (cfr.

Overwegende dat het placebo-effect een rol kan spelen in de zorgverstrekking aan de patiënten (cf. referentie hieronder, n° 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9);

Overwegende dat er geen overtuigend bewijs is voor de werking van homeopathie tegen enige ziekte of symptoom (cf. referenties hieronder, nr 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 16);

Overwegende dat vele nationale en internationale wetenschappelijke autoriteiten en ook experts van de WGO (Wereldgezondheidsorganisatie), afraden om ernstige ziekten enkel met homeopathie te behandelen, zowel preventief als curatief (cf. referenties hieronder, nr 3, 6, 10, 11, 12, 15, 16);

Overwegende dat de Wereldgezondheidsorganisatie duidelijk pleit voor een regularisatie van de homeopathische geneeskunde binnen de gezondheidszorg (cfr. referentie hieronder n° 11);

Overwegende de conclusie van het Britse parlementaire rapport, die zegt dat homeopathie enkel mag aangewend worden bij onschuldige ziekten die vanzelf over gaan (cf. referentie hieronder, nr 12);

Overwegende dat de Orde der Geneesheren het niet-verantwoorde gebruik veroordeelt van behandelingen waarvan de uitwerking niet is aangetoond, zoals de homeopathie, (cf. referentie hieronder, nr 15);

Overwegende dat het belang van de volksgezondheid vereist dat elke homeopaat over voldoende medische kennis moet beschikken op het gebied van diagnose en prognose om te kunnen onderscheiden welke medische aandoeningen niet of met enkel een homeopatisch geneesmiddel mogen

CHAMBRE D'HOMÉOPATHIE		KAMER VOOR HOMEOPATHIE	
Avis de la Chambre d'homéopathie relatif à la formation permanente des homéopathes		Advies van de Kamer voor homeopathie betreffende de permanente vorming van homeopaten.	
CHAMBRE D'HOMÉOPATHIE/2012/AVIS-K4	20/11/2012	KAMER HOMEOPATHIE/2012/Advies-K4	

référence ci-dessous n° 2) ;

Considérant que selon certaines universités, organiser un enseignement ou agréer un traitement qui ne produit pas d'effet n'a aucun sens (v. annexe 3). Plusieurs universités déclarent ne pas vouloir apporter leur participation à des formations en des traitements non avérés (cfr. référence ci-dessous n° 5);

Considérant que selon la loi sur les droits du patient, celui-ci doit être pleinement informé quant à la thérapie proposée, donc aussi à propos de son efficacité (cfr. référence ci-dessous n° 17) ;

Considérant que le traitement systématique du patient, au moyen d'un médicament homéopathique, sans qu'il en soit informé, restreint son droit à un libre choix et est donc contraire aux lois belges et européennes sur les droits du patient (cfr. référence ci-dessous n° 17) ;

Considérant que la loi sur les droits du patient détermine que le patient doit être informé de façon complète sur les limites de la thérapie proposée et sur le fait que des traitements réguliers qui s'avèrent nécessaires ne seront ni arrêtés ni omis. D'où la nécessité d'une formation/formation continue indispensable en médecine, en art dentaire, ou dans l'exercice de la profession d'accoucheuse (cfr. référence ci-dessous n° 13) ;

Considérant le vote par les membres de la chambre d'homéopathie en date du 20 novembre 2012 :
9 positifs

behandeld worden (cf. referentie hieronder, n° 2);

Overwegende dat het volgens sommige universiteiten zinloos is om een onderwijs te organiseren of te erkennen in een behandeling die volgens hen niet werkt (zie bijlage 3). Meerdere universiteiten verklaren geen medewerking te zullen verlenen aan opleidingen in niet bewezen behandelingen (cf. referentie hieronder, nr 5);

Overwegende dat volgens de wet op de rechten van de patiënt, de patiënt volledig moet geïnformeerd worden over de voorgestelde therapie, dus ook over de werkzaamheid ervan (cf. referentie hieronder, nr 17);

Overwegende dat het systematisch behandelen met een homeopatisch geneesmiddel zonder dat de patiënt hiervan op de hoogte is, zijn recht op vrije keuze beperkt en dus een overtreding is van de Belgische en Europese wetten op de rechten van de patiënt (cf. referentie hieronder, nr 17);

Overwegende dat volgens de wet op de rechten van de patiënt, de patiënt volledig moet geïnformeerd worden over de beperkingen van de voorgestelde therapie en over het feit dat noodzakelijke reguliere behandelingen die blijkbaar nodig zijn, niet zullen stopgezet of nagelaten worden. Vandaar dat een opleiding/permanente bijscholing in de geneeskunde, tandheelkunde of vroedvrouwkunde onontbeerlijk is (cfr. referentie hieronder n°13);

Gelet op de stemming door de leden van de kamer homeopathie op datum van 20 november 2012:
9 voor

CHAMBRE D'HOMEOPATHIE	KAMER VOOR HOMEOPATHIE	
Avis de la Chambre d'homéopathie relatif à la formation permanente des homéopathes	Advies van de Kamer voor homeopathie betreffende de permanente vorming van homeopaten.	
CHAMBRE D'HOMEOPATHIE/2012/AVIS-K4	20/11/2012	KAMER HOMEOPATHIE/2012/Advies-K4

0 négatif
3 abstentions

0 tegen
3 onthouding

Avis

Les membres de la Chambre d'homéopathie rendent comme avis à la commission paritaire qu'une formation permanente doit être accréditée dans les conditions suivantes:

1. La formation aux pratiques non conventionnelles doit être dispensée par un organisme agréé³ avec un cursus agréé. Elle donne lieu à une attestation qui certifie que la formation a été suivie avec succès.
2. La formation permanente est indispensable et doit être accréditée.
3. Une formation permanente contrôlée et organisée sous la forme de participation à des formations, exercices pratiques, sessions d'e-learning etc. ou de présence à des séminaires, symposiums, congrès, webseminaires, etc. traitant de l'homéopathie, de sa méthodologie et/ou de branches d'enseignement faisant partie du curriculum d'un institut de formation agréé par les associations professionnelles ou d'une faculté universitaire, peut être pris en compte pour l'accréditation.

Advies

De leden van de Kamer Homeopathie geven de paritaire commissie als advies dat een permanente vorming onder de volgende voorwaarden moet worden geaccrediteerd :

1. De opleiding tot niet-conventionele praktijken moet worden verstrekt door een erkende⁴ instelling met een erkend curriculum. Zij resulteert in een attest dat aangeeft dat deze vorming succesvol werd gevolgd.
2. Permanente vorming is noodzakelijk en moet geaccrediteerd worden.
3. Een gecontroleerde bijscholing georganiseerd onder de vorm van deelname aan opleidingen, trainingen, e-learning, enz. of het bijwonen van studiedagen, symposia, congressen, webseminaries, enz. over de homeopathie, haar methodologie en/of over opleidingsonderdelen die deel uitmaken van het curriculum van een door de beroepsverenigingen erkende opleidingsinstelling of een universitaire faculteit, kunnen in aanmerking komen voor accreditatie.

Dr Dirk CUYPERS

Président de la commission paritaire des pratiques non-conventionnelles

Voorzitter van de paritaire commissie van de niet-conventionele praktijken

³ Une autorité compétente agréée aussi bien au niveau national qu'international

⁴ Een nationaal en internationaal erkende autoriteit

CHAMBRE D'HOMEOPATHIE	KAMER VOOR HOMEOPATHIE	
Avis de la Chambre d'homéopathie relatif à la formation permanente des homéopathes	Advies van de Kamer voor homeopathie betreffende de permanente vorming van homeopaten.	
CHAMBRE D'HOMEOPATHIE/2012/AVIS-K4	20/11/2012	KAMER HOMEOPATHIE/2012/Advies-K4

Lijst:

1. Deze Overwegingen over homeopathie zijn gebaseerd op de Rapporten van de volgende Instanties (details hierna):

- Het Belgische KCE (Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg)
- De Koninklijke Academie voor Geneeskunde (België)
- De Académie Royale de Médecine (Belgique)
- De adviezen van de medische faculteiten van UGent, VUB. (UA volgt)
- Het BCFI Belgisch Centrum voor Farmaceutische Informatie:
- De OIVO (Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties)
- De Académie de Médecine (France)
- De Britse Parlementaire Commissie: Science and Technology Committee report 'Evidence Check 2: Homeopathy'
- The National Health Service NHS. United Kingdom.
- De Wereld Gezondheids Organisatie (WHO): de medisch directeurs van de afdelingen Tuberculose, HIV/AIDS, Malaria, kinderziekten.
- Het National Institute of health (USA): National Center for Complementary and Alternative Medicine NCCAM.
- Het Rapport van alle Belgische Universiteiten, het NFWO en de Kon. Academies voor Geneeskunde (Rapport du groupe de contact du FNRS associant des représentants des facultés de médecine et des Academies Royales de Médecine 1989)
- De Orde der Geneesheren,
- etc....

Referenties en Citaten

2. Het KCE (Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg, België): Rapport over Homeopathie: "homeopathie werkt niet beter dan placebo".

"homeopathie-geen-bewijs-dat-het-werkt-en-toch-veel-gebruikt"

http://www.kce.fgov.be/index_nl.aspx?SGREF=5260&CREF=19930

http://www.kce.fgov.be/index_nl.aspx?SGREF=5260&CREF=19942

https://kce.fgov.be/sites/default/files/page_documents/kce_154a_homeopathie_in_belgi%C3%AB_synthese_0.pdf

"Wat de homeopaten die wel arts zijn, betreft, stelt zich een ander probleem. Uit ons onderzoek bleek dat een groot aantal onder hen verder opleidingen of bijscholingen blijft volgen op gebied van de homeopathie, maar niet op gebied van de conventionele geneeskunde. Dit kan ertoe leiden dat hun kennis niet meer actueel is na verloop van tijd."

3. De Koninklijke Academie voor Geneeskunde:

Tijdschr voor Geneeskde 2009; 65: 433-4 of <http://tinyurl.com/82hdx4g>

Artsen en andere gezondheidswerkers dienen te weten dat de evidentie voor de homeopathische geneeswijzen (zoals voor de andere complementaire geneeswijzen) bijzonder gering is, en dat er geen enkel duidelijk bewijs bestaat dat het voor enige ziekte of klacht duidelijk superieur zou zijn aan placebo.

4. De 'Académie Royale de Médecine (Belgique) rapport concernant le document "Scientific framework of homeopathy – evidence based homeopathy": www.armb.be/avis-homeopathie.htm

"pour expliquer les effets favorables, indiscutables, observés avec les remèdes homéopathiques : l'évolution spontanément favorable des maladies bénignes, l'écoute attentive des praticiens et l'effet placebo y suffisent largement »

5. Het standpunt van de faculteiten geneeskunde van de VUB en de UGent: (Antwerpen volgt) : "De Faculteit Geneeskunde en Farmacie beschouwt de niet-conventionele praktijken, m.n. de disciplines homeopathie, acupunctuur, chiropraxie en osteopathie, als niet wetenschappelijk gefundeerd en wenst derhalve geen medewerking te verlenen aan deze praktijken.

6. Het BCFI Belgisch Centrum voor Farmaceutische Informatie: <http://www.bcfi.be/Folia/2010/F37N11B.cfm>
<http://www.bcfi.be/Folia/index.cfm?FoliaWelk=F37N11B&keyword=homeopathie> Ook is er tot op heden geen

CHAMBRE D'HOMEOPATHIE		KAMER VOOR HOMEOPATHIE	
Avis de la Chambre d'homéopathie relatif à la formation permanente des homéopathes		Advies van de Kamer voor homeopathie betreffende de permanente vorming van homeopaten.	
CHAMBRE D'HOMEOPATHIE/2012/AVIS-K4	20/11/2012	KAMER HOMEOPATHIE/2012/Advies-K4	

enkele aandoening waarvoor een gunstig effect in meerdere rigoureuze studies werd aangetoond.

7. De OIVO (Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties) <http://www.oivo-crioc.org/files/nl/6540nl.pdf>

“Er zijn meerdere studies uitgevoerd over het effect van de homeopathische producten, maar tot op vandaag heeft nog geen enkele daarvan meer dan een placebo-effect kunnen aantonen”.

(version française: <http://www.oivo-crioc.org/files/fr/6540fr.pdf>)

8. L' Académie de médecine de France: *« L'homéopathie est une méthode imaginée il y a 2 siècles à partir d'a priori conceptuels dénués de fondement scientifique. [...] De façon surprenante cette méthode obsolète continue à avoir de nombreux partisans, ... »*

<http://www.academie-medicine.fr/detailPublication.cfm?idRub=27&idLigne=1534>

9. De Britse Parlementaire Commissie:

<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200910/cmselect/cmsctech/45/45.pdf> pagina 42: *“We welcome the Government's acknowledgement that there is no credible evidence of efficacy for homeopathy”*

10. The United Kingdom National Health Service NHS

<http://www.nhs.uk/Planners/vaccinations/Pages/Mythsandtruths.aspx>

It's a dangerous MYTH that homeopathy can be used as an alternative to vaccinations to protect children against potentially serious infections. In fact, there's no evidence that homeopathy can protect children against any disease.

<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200910/cmselect/cmsctech/memo/homeopathy/ucm3602.htm#st>

11. WHO 2009

In augustus 2009 hebben de hoofden van de belangrijke departementen van de WGO een antwoord gegeven op de vragen in een open brief die hen gesteld werden door een groep Britse wetenschappers.

Hun antwoord was dat de WGO het gebruik van homeopathie NIET adviseert bij ernstige ziekten zoals AIDS/HIV, Tuberculosis, Malaria, Influenza, diarree bij kinderen. Het bureau van de directeur generaal heeft bevestigd dat de antwoorden van de diensthouders duidelijk het standpunt van de WGO uitdrukken *“clearly express the WHO's position”*.

Deze informatie werd gezonden naar alle ministers van volksgezondheid en verstreken de regeringen een richtlijn.

<http://www.senseaboutscience.org/pages/homeopathy-in-developing-countries.html>

“Homeopathy not a cure, says WHO” <http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/8211925.stm>

Details WHO:

Dr Mario Raviglione, Director, Stop TB Department, WHO: *“Our evidence-based WHO TB treatment/management guidelines, as well as the International Standards of Tuberculosis Care (ISTC) do not recommend use of homeopathy.”*

Dr Mukund Uplekar, TB Strategy and Health Systems, WHO: *“WHO's evidence-based guidelines on treatment of tuberculosis...have no place for homeopathic medicines.”*

Dr Teguest Guerma, Director Ad Interim, HIV/AIDS Department, WHO: *“The WHO Dept. of HIV/AIDS invests considerable human and financial resources [...] to ensure access to evidence-based medical information and to clinically proven, efficacious, and safe treatment for HIV... Let me end by congratulating the young clinicians and researchers of Sense About Science for their efforts to ensure evidence-based approaches to treating and caring for people living with HIV.”*

Dr Sergio Spinaci, Associate Director, Global Malaria Programme, WHO: *“Thanks for the amazing documentation and for whistle blowing on this issue... The Global Malaria programme recommends that malaria is treated following the WHO Guidelines for the Treatment of Malaria.”*

Joe Martines, on behalf of Dr Elizabeth Mason, Director, Department of Child and Adolescent Health and Development, WHO: *“We have found no evidence to date that homeopathy would bring any benefit to the treatment of diarrhoea in children...Homeopathy does not focus on the treatment and prevention of dehydration – in total contradiction with the scientific basis and our recommendations for the management of diarrhoea.”*

12. The British Parliament

Science and Technology Committee

Report 'Evidence Check 2: Homeopathy' July 2010

Algemene Conclusies:

“Om het vertrouwen van de patiënt te bewaren, om zijn vrije keuze en veiligheid te bewaken, mag de regering geen

CHAMBRE D'HOMEOPATHIE		KAMER VOOR HOMEOPATHIE	
Avis de la Chambre d'homéopathie relatif à la formation permanente des homéopathes		Advies van de Kamer voor homeopathie betreffende de permanente vorming van homeopaten.	
CHAMBRE D'HOMEOPATHIE/2012/AVIS-K4	20/11/2012	KAMER HOMEOPATHIE/2012/Advies-K4	

steun verlenen aan het gebruik van placebo-behandelingen”.

“Homeopathie werd genoeg getest en er is een overvloed aan bewijs dat het niet werkt.”

“Het moet duidelijk zijn dat het gebruik van homeopathie moet beperkt worden tot onschuldige kwalen die vanzelf over gaan”.

Overall Conclusion

To maintain patient trust, choice and safety, the Government should not endorse the use of placebo treatments, including homeopathy

Excerpts from the Report:

14. *For patient choice to be real choice, patients must be adequately informed to understand the implications of treatments. For homeopathy this would certainly require an explanation that homeopathy is a placebo. When this is not done, patient choice is meaningless.*

18. *There has been enough testing of homeopathy and plenty of evidence showing that it is not efficacious*

40. *The main public health risk that can arise from homeopathic medicinal products is their inappropriate use in serious conditions. ...it is clear that the use of these products should be restricted to minor self-limiting conditions*

13. USA National Institute of Health

The NCCAM [National Center for Complementary and Alternative Medicine](http://nccam.nih.gov/health/homeopathy#info) funds research into alternative medicine in the U.S.A.

Conclusions on homeopathy: <http://nccam.nih.gov/health/homeopathy#info>

Citaten uit het NCCAM Research Report on Homeopathy:

“Er is maar weinig bewijs dat homeopathie een werkzame behandeling zou zijn”

“There is little evidence to support homeopathy as an effective treatment for any specific condition.”

“Homeopathic remedies are regulated by the U.S. Food and Drug Administration (FDA). However, FDA does not evaluate the remedies for safety or effectiveness.”

“Several key concepts of homeopathy are inconsistent with fundamental concepts of chemistry and physics.”

In 2008, the acting deputy director of NCCAM confirmed “There is, to my knowledge, no condition for which homeopathy has been proven to be an effective treatment.”

14. RAPPORT DU GROUPE DE CONTACT DU FNRS ASSOCIANT DES REPRESENTANTS DES FACULTES DE MEDECINE ET DES ACADEMIES ROYALES DE MEDECINE

Conclusie: *Er is geen duidelijk bewijs dat homeopathie superieur zou zijn aan placebo.*

Conclusion: *L'analyse de la littérature internationale des études contrôlées versus placebo des traitements homéopathiques ne permet pas de démontrer de façon péremptoire la supériorité du traitement homéopathique sur le placebo.*

15. Orde der Geneesheren – Nationale Raad

Document a137003 van 21/01/2012: Klachten over ongeschikte behandeling met homeopathie

De laatste jaren werden bij de Orde tientallen klachten ingediend over ongeschikte behandelingen met alternatieve therapieën die ernstige gevolgen voor de patiënt met zich meebrachten. Een twintigtal werden disciplinair veroordeeld, Een derde waren artsen-homeopaten.

Alvorens zijn rapport te publiceren heeft het KCE de Nationale Raad gecontacteerd met de vraag of er de laatste jaren klachten waren over ongeschikte behandelingen met alternatieve therapieën die ernstige gevolgen voor de patiënt met zich meebrachten. Hieronder vindt u het antwoord van de Nationale Raad.

Advies van de Nationale Raad :

CHAMBRE D'HOMEOPATHIE		KAMER VOOR HOMEOPATHIE	
Avis de la Chambre d'homéopathie relatif à la formation permanente des homéopathes		Advies van de Kamer voor homeopathie betreffende de permanente vorming van homeopaten.	
CHAMBRE D'HOMEOPATHIE/2012/AVIS-K4	20/11/2012	KAMER HOMEOPATHIE/2012/Advies-K4	

Naar aanleiding van uw vraag heeft de Nationale Raad van de Orde van geneesheren de provinciale raden geraadpleegd om te weten of er de laatste jaren klachten waren over ongeschikte behandelingen met alternatieve therapieën die ernstige gevolgen voor de patiënt met zich meebrachten.

De laatste jaren werden er klachten van die aard ingediend waarvan een twintigtal aanleiding hebben gegeven tot een disciplinaire veroordeling uit hoofde van het feit geen verzorging gegeven te hebben die overeenstemt met de huidige wetenschappelijke kennis en misbruik gemaakt te hebben van de diagnostische en therapeutische vrijheid. Een derde van deze gevallen betrof ten onrechte gebruikte homeopathie in de behandeling van ernstige aandoeningen zoals kanker en bronchopneumopathie dikwijls zonder bijkomende onderzoeken.

Verder ook nog te vermelden:

- De talloze **studies, reviews en meta-analyses** die aantonen dat homeopathie niet meer effectief is dan placebo, bijv:de goede overzichten in volgende boeken:
 Edzard Ernst, M. Pittler, C. Stevinson, A. White, Médecines alternatives : le guide critique,
16. Edzard Ernst, Simon Singh, - Trick or Treatment: The Undeniable Facts About Alternative Medicine, A Critical Analysis of Complementary or Alternative Medicine.
 Jean Brissonet. Les pseudo-médecines, Editions book-e-book 2003.
- 17.** Wet betreffende de Rechten van de Patient: Art 8 : § 2. *“De inlichtingen die aan de patiënt verstrekt worden, met het oog op het verlenen van diens toestemming bedoeld in § 1, hebben betrekking op het doel, de aard, de graad van urgentie, de duur, de frequentie, de voor de patiënt relevante tegenaanwijzingen, nevenwerkingen en risico's verbonden aan de tussenkomst, de nazorg,de mogelijke alternatieven en de financiële gevolgen.”*